

Deze Courant met het Bijvoegfel wordt voor den gewonen prijs uitgegeven.

FRANKFORT den 12 Julij.

Over Odesa heeft men brieven van Konstantinopelen van den 17 Junij, waarin de tijding der nederlaag van den Kapitein-Pacha en van het verbranden van zijn admiraal-fchip bevestigd wordt.

Op den 1 Junij heeft de conferentie plaats gehad tuschen den russischen chargé-d'affaires von *Mintakij* met den Reis-Effendi, in tegenwoordigheid van den voormaligen kadiliekier *Snif Molla* en van den turkschen tolk *Ismac Effendi*. Men zegt, dat het onderwerp van deze bijeenkomst het herstel was der oude organisatie in de vorstendommen Moldavien en Wallachien. Het vertrek van den heer *de Vallij*, den adjutant van den franfchen ambassadeur, naar Napoli-dj-Romanie had te Konstantinopelen vrij wat opzien geboord.

Volgens tijdingen van *Cosra* van den 27 Junij, waren aldaar verscheiden schepen uit Calamata, Napoli-dj-Romanie en Misfoulunghi aangekomen, met berigten uit die plaatsen tot den 18den dier maand. Dezelfen behelsden, dat de admiraal *Miulis*, die, zoo als bekend is, zich met het eskader van den admiraal *Sachturij* voor Suda vereenigd heeft, een aanval op de turksche vloot gewaagd heeft, welke derwaarts gevluugt was, en haar nogmaals vijf schepen heeft verbrand. *Miulis* uit, in zijn rapport over deze ontmoeting aan de griekse regering te Napoli, de hoop, dat binnen twee maanden geen turksch fchip meerder stand houden zal tegen de Grieken.

De rapporten, die men te Napoli uit de omstreken van Salona had, waren zeer gunstig. De griekse generaal *Goura* heeft den *Pliasa-Pacha*, die met zes duizend man Salona bezet en wien hij allen toevoer van levensmiddelen afgeinden had, na eene bloedige nederlaag op den 8 Junij, tot overgaaf gedwongen. De *Pliasa-Pacha*, welke het bevel voerde over eene divisie van het leger van den seraskier *Reffeh-pacha*, had aan ammunie en mondbehoefden gebrek, zoodra hij binnen Salona kwam. *Goura* hield de capitulatie niet, die hij met de Turken gesloten had, om dat de Turken de griekse krijgsegevangenen, die zij bij hunnen intogt in Salona in handen gekregen hadden, ondanks alle beloften van hun leven te zullen sparen, ter nedergehouden hadden. Hij gaf zich dus geheel aan zijne wraak over en liet alle de gevangenen, die in Salona gemaakt waren, ter dood brengen. Deze tijdingen hield men voor zeker te Napoli, en nog andere brieven melden, dat ook het leger van den seraskier voor Misfoulunghi aan alles gebrek lijdt en weldra spoedig den-terugtoeg zal moeten aannemen, vooral, daar *Goura*, na de herovering van Salona, dadelijk naar den *Xeromero* trok, om hem in den rug te vallen. Voor Misfoulunghi waren vijf griekse branders en zes schepen aangekomen, om aan *Reffeh* allen toevoer aftefnijden.

Ibrahim-pacha was, na het nemen van Navarino, in Arcadien doorgedrongen en stond, volgens de laatste tijdingen, te Nisfi, van alle kanten door Grieken omringd.

Over Italien heeft men het berigt, dat het den Kapitein-Pacha, na alle zijne geleden verliezen, evenwel zoude gelukt zijn, om zich met de egyptische vloot in de haven van Kandia te vereenigen, en dat hij het opperbevel over beide vloeten op zich genomen heeft. De turksche en egyptische schepen lagen wel nog in verscheiden havens, doch de Kapitein-Pacha zoude zich naar Suda begeven hebben, om zijne plannen met den egyptischen commandant *Husfein*-beij te beramen. Men gelooft, dat zij eene nieuwe expeditie tegen Morea in het oog hebben, hetgeen evenwel groote moeijelijkheden zoude opleveren, dewijl vele turksche schepen nog zeer gehavend zijn en *Miulis* versterkt is door het smaldeel van *Sachturij* en door verscheiden schepen en branders, die onlangs van Hijdra uitgelopen zijn. Men weet niet, wat *Miulis* bewogen heeft, de blokkade opteheffen van de haven van Suda, waarin hij een geruimen tijd de egyptische vloot opgesloten gehouden heeft. Hij kruiste tuschen Kandia en Morea en liet door vele zijner schepen het oog houden op de bewegingen der Turken en Egiptenaren.

Ibrahim-pacha zoude, volgens deze zelfde berigten, naar het binnenste van het Schiereiland voortgerukt zijn, terwijl een aanzienlijk gedeelte van het albaneesch thesaliesch leger naar Lepante was doorgetrokken, om van daar een inval in het noorden van Morea te beproeven en zich met *Ibrahim* te vereenigen. Alles was in den Peloponefus in groote beweging, om de pogingen der Muselmannen te verijdelen.

LONDEN den 13 Julij.

Gisteren en heden is de kabinets-raad aan het bureau van buitenlandsche zaken vergaderd geweest.

Men verneemt, dat de heer *R. W. Haij* tot onder-secretaris van Staat bij het departement van koloniën aangesteld is. De vermeerdere werkzaamheden bij dat ministerie hebben het noodzakelijk gemaakt, om daarbij wederom, even als vóór 1816, twee onder-secretarissen te plaatsen.

Donderdag is er te Liverpool een fchip van Porto-Cabello aangekomen, hetgeen den 20 Mei van daar vertrokken is, doch de bevestiging niet heeft medegebragt van het innemen van Callao door *Bolivar*.

Den 12 dezer waren de 3 per cents gereduceerden 91 en 1 achste; dito geconsolideerden 90 en 1 achste; Spanje 89 en 1 achste en griekse leening 11 en 3 vierden disc. De wisfel op Amsterdam 12 en 2, en op zigt 11 en 19; op Rotterdam 12 en 3.

PARIJS den 12 Julij.

In den raad van koophandel, die onder voorzitting des Konings gehouden is en zeer lang geduurd heeft, zijn allerbelangrijkste punten voor den handel in overweging genomen en, zoo men zegt, is er geraadpleegd over het oprigten van een reëel entrepot te Parijs en over het sluiten van een tractaat met St. Domingo. Men verneemt ten opzichte van deze laatste zaak, dat er een Franschman den 12 Mei te Port-au-Prince aangekomen en den 22sten dier maand van daar naar Frankrijk teruggekeerd is, na met verscheiden eefte ambtenaren van het gouvernement van Haïti te hebben gesproken. Deze reiziger zoude een agent van Frankrijk en op een gunstig tijdstip te St. Domingo aangekomen zijn, namelijk toen het congres van Haïti het besluit nam, om de engelsche goederen aan dezelve inkomende regten te onderwerpen, als die van de overige natiën.

Men heeft dezer dagen verhaald, dat men in den om-

trek van Perpignan een observatie-leger zonde opstaan en dat men ook nabij Baijonne een kamp voor infanterie moest oprigten, doch dit alles wordt van Gouvernementswege thans tegengetrokken en verzekerd, dat alleen drie of vier regimenten infanterie, welke de garnizoenen uitmaken van de steden in de nabijheid van Perpignan, bijeen zullen komen tot het houden van eene inspectie, en dat dit te Baijonne ook het geval zal. Ook wordt er de aanmerking bijgevoegd, dat, zoo de tegenwoordigheid der franfche troepen noodig ware geweest voor Spanje, de troepen, die in Mei van daar teruggekomen zijn, er zeker zouden hebben gebleven, en dat daarenboven de troepen, die Spanje ontruimd hebben, naar het binnenste, het oosten en noorden van Frankrijk en niet naar het zuiden getrokken zijn.

Den 12 dezer waren de 5 per cents geconsolideerden 103 francs 20 centimes a contant en ten drie ure 103 francs 55 centimes tegen ultimo; de 3 per cents 76 francs 20 centimes a contant en 76 francs 45 centimes tegen ultimo; de actien van de Bank 2180 francs; Napels 89 francs 25 centimes, en Spanje 17 en 1 half.

BRUSSEL den 14 Julij.

Gisteren heeft de regering van Brasfel een prachtig feest aan de koninklijke familie gegeven, in het stadhuis, waaraan geene kosten noch moeite getpaard waren, om het behoorlijk interigten tot het ontvangen van Hunre Majesteiten den Koning en Koningin en Hunne Koninklijke Hoogheden den prins en prinses der Nederlanden en de prinses *Marianne*, benevens alle verdere hooge personaadjen, die ter bijwoning van deze partij genoodigd waren. De geheele eerste verdieping van het stadhuis was in dans- en eetzalen veranderd. De groote danszaal was is een gothischen stijl met zeer veel smaak en rijkdom versierd en elf antieken kroonen droegen zeven honderd waskaarfen, die een schitterend licht in deze kamer verspreidden. Ten half negen ure kwam de koninklijke familie op het stadhuis aan en werd door het zingen eener cantate verwelkomd, spoedig daarna werd het bal met eene walg geopend door prins *Fredrik* en prinses *Luise* zijne gemalin en door prinses *Marianne*, die met den oostenrijkschen ambassadeur danste. Ten half twaalf ure werd in acht zalen het souper voorgediend, waaraan Zijne Majesteit de Koning geen deel nam, die een weinig te voren vertrokken was en zich bij de regering wel had willen verontschuldigen, dat de zorg, die Hoogstdezelve nog voor zijne gezondheid moest dragen, hem niet toeliet langer te blijven. De overige leden der koninklijke familie verlieten eerst ten een ure het feest, na dat zij, even als ook Zijne Majesteit gedaan had, openlijk hunne tevredenheid over de hun gegeven partij betuigd hadden.

De groote markt, het stadhuis en de toren waren zeer fraai geillumineerd. Heden eindigen de feesten, door openbare volkspelen, eene gratis vertoening in den schouwburg, de groote cavalcade of ommezing en door eene algemeene illuminatie der stad en *Aldé-Verte*.

Maandag zal Zijne Excellentie de pruisfche minister in het lokaal van de *vauxhall* eene partij geven aan de koninklijke familie.

De toevloed van menschen, die verleden Dingsdag naar Mechelen gegaan zijn, om er den laatsten dag der feestvieringen van het jubilé bijteewonen en er den fraaijen optogt of cavalcade te zien, is buitengewoon groot geweest, en men zal zich daarvan een klein denkbeeld kunnen maken uit de opgaaft, dat des morgens uit Antwerpen alleen niet minder dan 45 diligences, 467 koetsen en chaises en 87 menschen te paard derwaarts vertrokken waren, behalve de menigte lieden, die zich, daar er geene paarden of rijtuigen meerder te bekomen waren, te voet naar die stad op weg begeven hadden. Boven op de diligences, die overal vol passagiers zaten, waren nog drie banken gebonden voor twaalf personen en daarop zelfs geene plaatsen meer te bekomen. Behalve vijf bargies waren ten negen ure reeds 350 rijtuigen van Brussel naar Mechelen vertrokken, en men berekent, dat het getal rijtuigen, die van Brussel dien dag naar gemelde stad gereden zijn, 800 heeft bedragen.

Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 11den, uitgegeven den 14 dezer, bepaald, dat voortaan geene nieuwe kweekelingen meer in de bischoppelijke seminarien zullen worden aangenomen, dan die de voorbereidende studien behoorlijk zullen hebben volbragt in het collegium philosophicum, bij besluit van den 14 Junij laatstleden opgericht ten behoeve van roomsch-katholijke jongelingen, die voor den geestelijken stand bestemd zijn.

AMSTERDAM den 14 Julij.

Sedert onze laatste is in Texel binnengekomen S. P. Kramer van Christiaanland; uitgezeld M. Holst naar Dramme.

In het Vlie zijn binnengekomen K. J. Lundmark van Borgo, B. Otten van Koningsbergen; K. P. Faber van Memel, J. W. Kreije en H. A. Hendricks van Dramme, H. J. Hercken van Drobach, D. C. Danielsen en P. E. de Jonge van Ostrerifoeër en R. de Jonge van Hamburg; uitgezeld E. Page, J. Power en R. Winter naar Londen, A. B. Visfer, J. Klaffen, R. P. Vos, J. B. Goofsens, H. J. Puister en W. R. Lukens naar Noorwegen, K. Möller en C. Tampcke naar Hamburg.

Naar Terscelling zijn gezeild H. A. Boije naar Koppenhagen en A. Sarheim naar Bergen.

In Terscelling zijn binnengekomen D. Linau van Petersburg, J. J. Ras en R. J. Dood van Koningsbergen, J. G. Hoetier en J. H. Mulder van Elbing, W. G. Stuit, M. Douwes, K. Eijfjes, H. A. Bekkering, E. H. Schwitters en H. R. Duit van Dantzig, W. J. Panman van Stettin, R. J. de Jonge van Rostok, J. H. Eggers van Rendsburg, P. C. Frentz van Torningem, D. D. Klontje van Hohwacht, N. Sonnichsen, J. N. Jesfen, A. P. Andersen en H. M. Mortensen van Riepen, J. E. Bart en B. A. Visfer van Ostrerifoeër, F. Joostens van Holmstrand, J. Wagener van Nijstadt, H. Drewes van Dramme, K. H. Jongebloed, A. E. Dickman en N. N. Svarrer van Ringklobing, A. J. Högen, R. D. Lovius, L. E. Gust, J. L. Werland, K. Moller en C. Tampcke van Hamburg; uitgezeld E. A. Pot en J. J. Siedfes naar Noorwegen, C. Schlobohm naar Hamburg.

Te Curaçao is aangekomen Zijner Majesteits oorlogsbrik *de Valk*, kapitein-luitenant van Es, van Helvoetsluis, en te Lisabon J. van Ufphen van Amsterdam.

F. VAN DAM, Makelaar te Rotterdam, als last hebbende van Kapitein J. A. Schonefeld, voerende het fchip *de Fortuna*, ingevolge autorisatie van den Wel Edeelen Geëtrengen Heer President van de Regbank van Koophandel, zitting houdende binnen deze Stad, is van meening, op Woensdag den 20 Julij 1825, des middags ten 12 ure, in het Lokaal der Publike Veilingen, aan de Gedeeftechtede, te Rotterdam, ten overstaan van den heer Griffier van de voorn. Regbank, te veilen: 505 Kisten *MESINA CHINA'S-ARPELEN*, 480 Dito *CITROENEN* en 15 Dito *ORANJEAPPELEN*, alles bij Kavelingen, zoo als dezelve genummerd zullen zijn, liggende in een Pakhuis aan de noordzijde van de Wijnhaven, wijk B. n° 256, alwaar de voorn. Vruchte des morgens vóór de veiling door de gegadingden kunnen bezigtigd worden.

Ten overstaan van den Notaris *ANTHONI VAN WEEL* *Davidsohn*, refererende te Ooltgensplaat, en Genuigen, zal op Donderdag den 28 Julij 1825, binnen Ooltgensplaat (eiland Overflakke), worden geveild, en op Donderdag den 4 Augustus daaraan aansluitend worden afgeslagen: 40 Bunders, 74 Roeden en 80 Ellen kostbaar *BOUWLAND*, gelegen in den Noordpolder, gemeente Ooltgensplaat; 12 Bunders, 6 Roeden en 33 Ellen dito *LAND*, in den polder het Oudeland van Ooltgensplaat, gemeente voortfchreven. Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

De *STOOMBOTTEN* van *ROTTERDAM* naar *LONDEN* vertrekken 's wekelijks, des morgens te 9 uren.

De *Koningin der Nederlanden*, Kapitein *J. Fearson*, des Zondags.

De *Koning der Nederlanden*, Kapitein *J. Sater*, des Woensdags.

Informaticen ten Kantore van *J. VAN OMMEREN* *Fz.*, te Rotterdam.

De *PERSOON*, die laatstleden Dingsdag morgen het Dorp ..... buiten Rotterdam, waar hij logeerd, verlaten heeft, wordt verzoekt ten zinen terugtekeeren, waar hij in alle liefde zal worden ontvangen.

Men vraagt een ruim *PAKHUIS*, in de Buitentad, boven den hoogften vloed; adree, onder de letters *A Z*, met opgaaf van Huurprijs per maand, bij den Boekhandelaar *M. WIJT*, bij de beurs, te Rotterdam.

Bij den Boekhandelaar *J. C. VAN KESTEREN*, te Amsterdam, is van de pers gekomen en alom verzonden: De *KLUIZENNAAR IN ITALIËN*, of *Aanteekeningen en Aanteekeningen op de Zeden en Gewoonten der Italianen in het begin der negentiende Eeuw*, naar het fransch, van *M. DE JOUIJ*; verferd met fraaie Titel-Vignetten, in 3 Deelen compleet. Dit Werk bevat eene reedschrijving door *Italië* en heeft dat boven andere Reisbeschrijvingen voor, dat de Auteur, tot in de minste bijzonderheden, ropens land en volk, staatkunde en godsdienst, verledene en tegenwoordige gebeurtenissen, treedt en hier en daar niet alleen zeer gegronde aanmerkingen maakt, maar ook door het inslafehen van bevallige verhalen, den anders veeltijds droogen stijl eener reisbeschrijving verrijkt, en die bevalligheid aan zijn Werk heeft weten te geven, welke anders zoo dikwerf aan een Reiserhaal ontbreekt.

Te *ROTTERDAM* ligt in Lading, naar *BATAVIA*, voor Passagiers, om in den loop der maand Augustus te ver- trekken, het Nederlandsch gekopert Fregatfchip *Marij en Illigonda*, Kapitein *Hassel Glaszener*; hebbende bij uitleemudheid goede inrigtingen voor Logies. Adree ten Kantore van *KUIJPER, VAN DAM* en *SMEEB*.

ROTTERDAM den 15 Julij.

Door de Staten der provincie Vlastrand zijn tot leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal herkozen jonkheer *T. M. Lijfham* & *Nijhoff* en *mr. D. Fockema*, alsmede in plaats van wijlen jonkh. *A. A. van Andringa de Kempenaer*, *mr. A. A. van Roelens*, president van de regtbank van eerten aanzeg, zitting houdende te Heereveen.

Door die der provincie Gelderland zijn herkozen de heeren *J. E. N. baron van Lijnden van Hove* en *J. A. C. baron van Nagel tot Ampten*; voorts benoemd, in plaats van wijlen den heer *mr. W. R. Op ten Noort*, de heer *D. L. baron van Brakell tot den Brakell*.

Vervolg der aanspraak van Zijne Excellentie den heer Gouverneur van Noord-Holland, bij de opening van de vergadering der Staten van Holland, te Haarlem.

Ook de voltooiing der wegen heeft geregeld plaats gehad; allen zijn in den besten staat; zij zijn of worden dezer dagen met eenen straatweg langs den Slaperdijk naar Spaarndam vermeerderd, tot welks bekostiging vele der belanghebbenden in dat oord zich door eigene bijdragen hebben in staat gesteld, en waardoor de communicatie tusschen het zoogenaamde Velzerkwartier en de stad Amsterdam eenigzins korter gemaakt wordt.

Er zijn deliberaties aanhangig over eenen beschelpten rijweg, langs het groot kanaal van Alkmaar tot aan het Nieuw-Diep; dezelve uitvoering zoude eene aanzienlijke verbetering voor den toegang tot dat belangrijk etablissement zijn, en tevens een beduidend vertier geven aan de verarmde zeedorpen, langs dat gedeelte van de kust van Noord-Holland.

De droogmaking van het Bijlmermeer is volbragt, en hoezeer de kosten de daarvan gemaakte sifering overstrelen en de onderneming uit een geldelijk oogpunt minder voordelig gemaakt heeft, zoo beantwoordt de uitflag volkomen aan het doel, aan de fraaiheid en aan de nijverheid van dat aan de hooftstad zoo naburig oord.

Gelijk het gaat, Edel Groot Achtbare Heeren! in eene welgeordende maatschappij, is de eene verbetering de vruchtbare moeder van de andere: de voordelen, welke aanvankelijk uit de vaart op het groot kanaal genoten worden, de ladingen kaas, bij voorbeeld, welke van voor de muren van Alkmaar, Parmend en anderen getrokken en naar buiten 's lands onmiddellijk door dezelfde bodems vervoerd worden, hebben de aandacht der naburige plaatsen opgewekt. Een ieder derzelve ziet uit naar gemeenschap met die groote vaart; voor velen derzelve is die niet alleen wenschelijk, maar ook zeer mogelijk, en niets belet, dat Zaandam, Monnikendam en Edam, ja Hoorn zelfs, met alle de op die vaarten gelegen gemeenten niet zeer wel den toegang tot het groot noord-hollandsch kanaal zouden kunnen geopend zien, indien zij vroeger of later niet op eenige andere wijze in hun belang ten deze geholpen werden.

Minder gezagt is de staat onzer zeeveringen, langs den duinkant! Ik zal niet gewagen van het zigbaar afnemen of, zoo als wel eens gemeend wordt, terugwijken onzer duinen. Het opsporen der oorzaken van, of het aanvoeren van middelen tegen dit in de gevolgen voor Holland zoo allergewigtigst verschijnsel, liggen buiten de grenzen van dit verslag, en maken op dit oogenblik het onderwerp uit van een wetenschappelijk onderzoek. Maar hetgeen ik bedoel is dit, Edel Groot Achtbare Heeren! dat het konijn die belangrijke bolwerken, welke de natuur tot ons behoud en beveiliging heeft aangebragt, doorgraaft; dat dit ongedierte alles verwoest, wat menschen handen tot behoud aanwenden; dat een handvol gouds, welke de verpachting der duinmaaijerijen opbrengt, de uitroeiing van dat verderfelijck tuig stremt; dat onze vertoogen, ja de wil des Konings ten deze, nog door geene resultaten zijn achtervolgd, en dat, indien wij door dat alles ten deze buiten verantwoording zijn, wij ook genoegzame vrijheid hebben gevonden, om dit jaar geene strooeplantingen der duinen, hoe ook genaamd, te doen; en daarmede vermeenen te moeten voortgaan, tot dat de uitroeiing van het konijn op het behoud der zeeveringen kan doen hopen, en ons vrijheid geeft, om het geld, hetwelk tot nuttige einden wordt verstrekt, niet aan eene planting te verspillen, welke alleen tot voedsel voor dat gedierte en zonder eenig behoud der duinen zelven zoude geschieden.

Ik mag bij gelegenheid van de behandeling onzer duinen niet met stilzwijgen voorbij gaan eene verhandeling, geschreven door den heer *D. F. Geres*, commissie van staat bij den raad van state, over het toegankelijk maken der duinvalleijen in Holland en met goud bekroond door de Maatschappij ter bevordering van den landbouw te Amsterdam. Zij is door het ministerie van de nationale nijverheid waardig gekurd, om derzelve uitgave van Rijks wege te onderleunen. De uitgave zal zeer spoedig daar zijn. Het doel van den jengdigen, kundigen en zeer arbeidzamen schrijver is, om de middelen en voordeelen aantewijzen tot, en van het ontginnen onzer zoogenaamde middelduinen en om eene uitgestrektheid van 4000 morgens, gelegen tusschen Scheveningen en Bergen, voor de cultuur geschikt te maken; zij verdient ook onze aandacht, en na de uitgave zal het der overweging van Gedeputeerde-Staten der beide deelen van Holland overwaardig zijn, of en, zoo ja, hoe des schrijvers theorie door eenig praktisch nut voor het welzijn van Holland zal kunnen achtervolgd worden.

De leden en gemeenten van Holland prijken overal met verfraaiingen en verbeteringen en houden ook te dien opzichte niet andere gedeelten des vaderlands zithans eenigzins gelijk. Rotterdam, 's Gravenhage en ook vooral de stad Haarlem, binnen welke wij vergaderd zijn, strekken daarvan ten voorbeeld: terwijl 's Konings zorg, steeds het inwendig belang der ingezetenen met uitwendige fraaiheid en orde willende vereenigen, heeft doen bepalen, dat het verarmd en ongelukkig Huisduinen, bevoemd door den moed en de hulpvaardigheid zijner ingezetenen, beroofd van alle middelen van bestaan, zonder eenig uitzigt op verbetering, tusschen den Helder en het Nieuwe-Diep zal worden overgebragt. Hierdoor zullen die beide uitersten van eene en dezelfde gemeente vereenigd en aaneengeschakeld, die gemeente aanzienlijk verfraaid en tot een geheel met de belangrijke bevestigingen van het Nieuwe-Diep gebragt worden niet alleen, maar vooral zullen de bewoners van Huisduinen, ten koste van de provincie voorzien van woningen en geplaatst tusschen den Helder en het Nieuwe-Diep, dagelijks voedsel voor hunnen arbeid vinden, en zoo, met betrekking tot welvaart, als tot bebehaving en ontwikkeling, aanzienlijk bevorderd worden. Dit onderwerp zal nader in den loop van U Edel Groot Achtb. tegenwoordige deliberaties aan dezelve worden opgelegd.

In 's Gravenhage is eene nieuwe zeer fraaije cazerne gefticht, en die stad vormt het ontwerp eener communicatie te water door middel van een kanaal met Scheveningen, alwaar een badhuis gefticht, en door dit een en ander nut, vermaak en gezondheid gelukkig zullen vereenigd worden.

Zijne Majesteit heeft daareboven voor het gouvernement van Zuid-Holland een nieuw loaal doen aankopen, voor

welk aankoop en vermeerdering eene fom van 120000 fl. uit 's Rijks kas is bestemd; de provincie zal daardoor eenigzins worden schadeloos gesteld voor de vele gebouwen, welke het Rijk heeft in bezit genomen, en alle de bureaux der middelen zullen daarin worden vereenigd.

De veendersen gaan overal geregeld voort; de Koning heeft onlangs, op voordragt der Gedeputeerde-Staten van Noord-Holland, aller werkzaamheden bepaald en alle misbruiken beperkt; de Gedeputeerde-Staten van Utrecht zijn uitgenoodigd, om den bedenkelijken toestand der zoogenaamde Aiambrechtschekade, welke de plaatsen van Holland van die van Utrecht afscheidt, te versterken en tegen vereeniging te verzekeren.

Dan, Edel Groot Achtbare Heeren! het is tijd, dat ik overga tot het tweede gedeelte van dit verslag, de beschonwing namelijk van de provincie Holland, uit een moreel oogpunt.

Het spreekt wel van zelve, dat ik hierdoor niet kan bedoelen den staat van godsdienst en zeden onzer medeburgeren; dat onderwerp, tot welke goede en geheel niet ongunstige beschouwingen het ook zoude kunnen leiden, ligt buiten de grenzen van ons tegenwoordig onderzoek.

Genoeg is het daaromtrent optemerken, dat alle godsdiensten door de grondwet gewaarborgd, door den Koning gelijkelijck befehmd worden; dat eene wijze mate van christelijke verdraagzaamheid niet en meer weld met; dat zweepetij doelmatig beperkt en jesuitisme ernstig geweerd worden; dat godsdienstige beschaving in Nederland voor geene in enig land van Europa behoef te wijken, en dat deze zalige bron vele beken van zedelijkheid, vertoontheid aan wettig gezag, gehoorzaamheid aan de wet, met een woord, van christelijke deugden middelijck vlieten doet.

Maar ik bedoel veel meer het overzigt van alle de middelen van ontwikkeling en onderwijs, van kunst en wetenschap, van vorming en opleiding, welke de maatschappij versieren, in ons midden bestaan en zoo veel invloed hebben op de verlichting, verbetering en zedelijkheid van een volk.

Hier moet ik allereerst gewagen van den staat der wetenschappen in het algemeen in dit gewest, en daarna van alle de middelen van onderwijs, in allerlei vakken en op allerlei wijzen meer in het bijzonder.

De wetenschappen in het algemeen bloeijen op den hollandschen grond; nergens in Europa vindt men binen eene zoo kleinen omtrek zoo vele instellingen tot bevordering van dezelve, dan in Holland; allen intusschen handhaven haren roem en vormen eene meer of min belangrijke plaats in de groote keten van het wetenschappelijk geheel; het getal mannen, welke onder ons schitteren, meer door grondige kennis en nuttige oefening, dan door verhevene theorien en ijdele praal, neemt bestendig toe, en indien de hulde, welke ik aan derzelver zedigheid verschuldigd ben, dat niet verhoed, zoude het niet moeijelijk zijn, vele mannen te noemen, op wier namen en schriften de volgende geslachten met eerbied en dankbaarheid zullen terug zien.

Ja, Edel Groot Achtbare Heeren! indien het mij geoorloofd ware, hier eene aanmerking te maken, zij zoude deze zijn, dat op onze kleine plek gronds de wetenschappelijke instellingen, te veelderig gezaaid, te dicht nevens elkander opgeschieten, zich soms verdringen en mischien aan eene nog uitgebreider bevordering van ware geleerdheid eenigen hinder aanbrengen.

Het onderwijs meer in het bijzonder is in Holland dermate gevestigd en tot eenen zoo grooten graad van volkomenheid gebragt; dat wij ons hierin aan velen ten voorbeeld stellen mogen.

Het middelbaar en lager onderwijs laat op vele plaatsen weinig te wenschen over; de nuttige inrigtingen en goede voorschriften, daarvoor bij wetten bepaald, worden stiptelijck beleeid en nauwkeurig bewaakt; overal vindt men voor den geringsten zoo wel als voor den aanzienlijken alle middelen van oefening middelijck aangeboden; door zeer velen worde daarvan een goed en nuttig gebruik gemaakt, en bij iedere gelegenheid ziet men onder alle standen der maatschappij mannen opstaan, die bij meer gevorderden leeftijd de vruchten plukken der instellingen, die voor het onderwijs onder ons gevestigd zijn. De amsterdamsche leerwijze nog eenigzins onderscheiden van die van Pestalozzi, Bell en Lankaster, wint meer en meer veld en vindt vele kundigen, die haar boven de anderen verkiezen; het *Journal de Bruxelles* schreef in November 1824, dat dit gemeenschappelijk of onderling onderwijs (onder den naam van amsterdamsche leerwijze bekend), meer en meer voor het allerbestijktst aldaar gehouden werd; dat 's Konings ministers en voornaamste ambtenaren niet alleen die leerwijze aanprezen en daar dit kon aanwenden, maar dat Zijne Koninklijke Hoogheid de prins van Oranje dezelve tot grondslag van onderwijs voor zijne zonen gelegd had.

Het is intusschen niet te ontkennen, dat alles ten deze van het personeel der onderwijzers afhangt; van daar ook, dat aan het opkweeken en vormen derzelve van Gouvernementswege zoo veel gedaan wordt, waarvan het bloeiende instituut tot opleiding van schoolmeesters, binnen deze stad, een zoo doorslaand bewijs is.

Ook wij, overtuigd, dat het lot der leerlingen aan het personeel der onderwijzers maar zij te zeer verbonden is, laten niets onbeproefd, om de omstandigheden derzelve te verbeteren, hunnen stand in de maatschappij te handhaven en te onafhankelijk te maken van andere bezigheden of bestaanmiddelen; derzelve traktementen en pensioenen of weduwen-fondsen zijn geregeld, en, ten einde aan de algemeene klagen der provinciale-commissie van onderwijs, over den sechten stand der scholen en woningen van de onderwijzers, te gemoet te komen en niet door partiële bijdragen soms het meer noodige voor het mindringende achter te stellen, hebben Gedeputeerde-Staten van Noord-Holland bij besluit, die commissie uitgenoodigd, om, gedurende den nu aigelooopen winter, een algemeen overzigt van alle die gebouwen daartestellen, met sifering zoo wel der kosten, welke tot het herstel van allen zouden gevorderd worden, als met opgave, welke derzelve vernieuwing of herstel meer of min dringend behoeften, zoodanig, dat daruit blijken konde, op welk eene wijze, deels door eigene bijdragen der gemeenten, deels door onderstand uit de gewestelijke opcenten, het herstel van allen, in een tijdvak bij voorbeeld van zes of acht jaren, zoude kunnen plaats hebben.

Die arbeid is verrigt, onderzocht en goedgekeurd en de voordragt, bij de begrooting van dit jaar, om voor dat onderwerp eene fom van 12000 in Noord-Holland te effecteren, is er het gevolg van; zij zal zeker door U Edel Groot Achtbaren gebillijkt en bekrachtigd worden.

Het hooger onderwijs is in eenen steeds bloeienden staat. De akademie van Leijden heeft het afgeloopen tijdvak door luisterrijke herinneringen en droevige verliezen zien onderscheiden; het vierde het ontzet der stad en de vestiging harer hooge school; het vond gelegenheid den moed harer burgeren te gelijk met de trouw en het doorzigt van Oranje te denken, en wij alle bewonderden met haar, hoe de eerste stichter onzer onafhankelijkheid de burgerlijke vrijheid op grondslagen van verlichting en kennis poogde te vestigen en

ENGLISH-SCHIE STAL-TAFELLEN van vertheelden bruikbaarheid voor het aanfchrijven der Staten- en Penningslijsten.

Allen, die zieleve bedieden, hebben niet nodig de Meesten te laten lijpen of afteurekken; dezelve zijn verkrijgbaar in commissie bij J. LIESHOUT, Nieuwshaven, over de Pakkerijstr. n. 207, te Rotterdam, voor 2 en met den Riem voor 12 fluit.
De HETZEN en ERVEN, op de Noordhoek en den Vischersdijk, beiden op den hoek van de Beursstraat, te Rotterdam, den 13 Julij 1825, door den Notaris BELFERMAN, ten overstaan van den Heer Vredeleger van het kanton Rotterdam, zullen op Woensdag den 23 Julij samtdags, des namiddags ten 4 ure, in het Notarisshuis, word- n afgelezen.
HET HEES, STALLINGEN en ERVE, gemaatprocheerd tot een Logement en Uitspanning, genaamd DE STAR, in de buurt van de zuidzijde van de Hoogstraat, bij de Oostpoort der stad Rotterdam, alsmede een HUIS en ERVE, daar tevens, workaars gelegen in zekeren Gaag, en de OPSTAL van een STAL en KOSTSHUIS, op Sads Groend, op het Plein, bij gemelde Oostpoort, den 13 Julij 1825 door de Notarissen DE PRILLI, en JONGENEEL, worden, zullen in het Locaal der publike Verkoopingen, aan de Gelderschekade, te Rotterdam, op Donderdag den 20 den derzelve maand, des namiddags ten 4 ure, door gemelde Notarissen worden afgelezen. Zijnde voorfchreve Plaatsen, middels *Vrij De HAVEN 73 KOOP* en ten hunnen Kamore te bevrigen.
De NOTARISSEN, *J. De LINDING*, naar LONDEN, het Engelsch Schoonefchip *Edinburgh Packet*, Kapitein *J. H. Willinge*, adres ten Kamore van *HEDIG* en *BLOKHUIZEN*, en *KUIJPER, VAN DAM* en *SMEER*, alwaar acht dagen vóór de veiling de Koopvoorwaarden zullen gelezen kunnen worden.
De Notaris *JACOB VAN WANING*, referende te Bleswijk, als daartoe door de Reghten van Eersten Aanzeg, zitting houdende te Rotterdam, gecommiteerd, en nog als laat hebbede van deszelfs principaten, is voornemens, om op Woensdag den 20 Julij 1825, des voorniddags ten 10 ure, in de Heberg *de Zwaan*, te Bleswijk voornoemd, ten overstaan van den Heer Vredeleger van het kanton Hillesbeerg (*om GONZAFV GEEL*) te veilen en aan de meestbedenden, of eerst-mijndenden te overkopen: Een kapitaal, besthe in hetse *BOUW-WANSWONING*, met annexe *PAARDEN- en KOEIJENSTALLINGEN*, *DORSCHUUR* en Aanhooij *SGHUREN*, *LOOJSEN* en *Die BARGEN*, en eene partij extra fchoon, wel gelegen en wel toegemakt *WEL-HOOI* en *TELLAND*, te zamen begroot op 55 Bunders, 69 Roeden en ruim 37 Ellen; als bij den anderen staand en gelegen in den Groeten of Overhuurlichen Polder, onder Bleswijk, gemerkt wijk A, n. 136 in de Belastig van deen jare 1825 aangelegden wegens de Gebouwde Eigendommen tot f 11, 70 en wegens de Oughouwe Eigendommen tot f 216, 00, de verhoogingen daaronder begrepen.
De Teclanden zullen met het ontblooten van de Schoof, de Wechanden met Kerstmis, beiden van dezen jare 1825, en de Bouwmanfoning met de aanhoijge Gebouwen en Geijmerens met den 1 Mei 1826 worden aanvaard.
Zijnde inmiddels nader onderfichtig te bekomen ten Kamore van den Notaris *JACOB VAN WANING*, te Bleswijk, alwaar acht dagen vóór de veiling de Koopvoorwaarden zullen gelezen kunnen worden.

O P E N B A R E P E R K O O P I N G.

De Notaris *JACOB VAN WANING*, referende te Bleswijk, als daartoe door de Reghten van Eersten Aanzeg, zitting houdende te Rotterdam, gecommiteerd, en nog als laat hebbede van deszelfs principaten, is voornemens, om op Woensdag den 20 Julij 1825, des voorniddags ten 10 ure, in de Heberg *de Zwaan*, te Bleswijk voornoemd, ten overstaan van den Heer Vredeleger van het kanton Hillesbeerg (*om GONZAFV GEEL*) te veilen en aan de meestbedenden, of eerst-mijndenden te overkopen: Een kapitaal, besthe in hetse *BOUW-WANSWONING*, met annexe *PAARDEN- en KOEIJENSTALLINGEN*, *DORSCHUUR* en Aanhooij *SGHUREN*, *LOOJSEN* en *Die BARGEN*, en eene partij extra fchoon, wel gelegen en wel toegemakt *WEL-HOOI* en *TELLAND*, te zamen begroot op 55 Bunders, 69 Roeden en ruim 37 Ellen; als bij den anderen staand en gelegen in den Groeten of Overhuurlichen Polder, onder Bleswijk, gemerkt wijk A, n. 136 in de Belastig van deen jare 1825 aangelegden wegens de Gebouwde Eigendommen tot f 11, 70 en wegens de Oughouwe Eigendommen tot f 216, 00, de verhoogingen daaronder begrepen.
De Teclanden zullen met het ontblooten van de Schoof, de Wechanden met Kerstmis, beiden van dezen jare 1825, en de Bouwmanfoning met de aanhoijge Gebouwen en Geijmerens met den 1 Mei 1826 worden aanvaard.
Zijnde inmiddels nader onderfichtig te bekomen ten Kamore van den Notaris *JACOB VAN WANING*, te Bleswijk, alwaar acht dagen vóór de veiling de Koopvoorwaarden zullen gelezen kunnen worden.

alzo een bewijs gaf van die ware liberaliteit, welke het beste holwerk der trouwen en het heerlijkste beginsel is, op hetwelk ook onze Koning het hertel hier geschöndene onafhankelijkheid gekend heeft.

De dood van eenen *Kemper* mag ik naast deze groote herinneringen voegzaam plaatsen; hij is het bewijs van het onbestendige van al het edele, goede en beste op deze aarde; hij herinnert ons den voortreffelijken mensch, den deugdzaam burger en den nuttigen geleerde; hij was het sterad der hooge school, de roem en steun van het vaderland, de hoop der toekomst, hij is niet meer! Ook het overlijden van den hoogleraar *Tijdeman* trof deze akademie, en zij ziet met dankbaarheid terug op den langen en nuttigen loopbaan, dien hij bij haar bewandelen mogt.

Intuschen het getal leerlingen neemt toe en eene vijftige oefening wordt meer algemeen; de annalen der hooge school en de verhandelingen van vele studenten leveren daar aan eene aangename proeve, en hoe verchiffend men ook over het meer of min nuttige van vele verhandelingen, soms over vrij abstracte en met het praktisch niet in het dagelijkse leven niet altijd in verbänd staande onderwerpen denken moge, is het echter zeker, dat de vruchten van der jongelingen arbeid deze hooge school tot eere vertrekken en voor de volgende geslachten veel goeds beloven.

Het atheneum van de hoofdstad behoudt zijne plaats; niets wordt aan de volmaking dier inrigting gespaard, en dit is noodig, zoo lange men het aanwezigen van hetzelfde verzekeren wil.

Het is zoo, het vermeerderd de uitgaven dier stad! Maar ik bedroef mij wel eens, wanneer ik ware economie door voortgeheke aanmerkingen met min doelmatige karigheid verward zie, hoe vele groote maanen heeft die inrigting aan het vaderland en aan de stad Amsterdam zelve niet geschonken? Hoe vele families behoudt zij niet in haar midden, die zonder haar naar elders zouden verplaatst zijn? Hoe veel nuts sticht zij niet dagelijks? Hoe vele instellingen, op welke de hoofdstad roem kan dragen, heeft zij niet gevormd of opgeveekt, en hoe zeker is het niet, dat geheel die lichaam, door verminderd vermogen of ingekorte krachten, al spoedig ten bouwval beigen en voor Amsterdam zoude verloren zijn?

Intuschen het atheneum bloeit; voorzien van uitmuntende leeraren, wordt het onderwijs in alle vakken van wetenschap met ijver voortgezet; het getal der jongelingen, die dit onderwijs genieten, kan op ruim honderd vijftien begroot worden; de lessen worden met gunstig gevolg waargenomen en de van tijd tot tijd gehouden wordende openbare dispuurkollegien leveren aangename bewijzen op van de vorderingen der leerlingen en van den ijver en smaak der leeraren.

De akademie van beeldende kunsten, te Amsterdam geventigd, bevindt zich in eene zeer voordeeligen staat; er zijn aan dezelve, gedurende den afgeloopen winter, vrij meer dan drie honderd jongelingen geweest, die onderwijs genoten hebben, zoo dat men nauwelijks genoegzame ruimte gehad heeft, om allen te kunnen plaatsen; de teekenschool, meer bijzonder ingerigt voor kwekelingen tot ambachten, beantwoordt geheel aan het voorgesteld doel; het hoog skandemisch onderwijs in dit jaar was niet volledig, en levert het resultaat, dat bij den algemeenen wedstrijd, waarin op dit oogenblik acht jongelingen naar den hoogsten prijs in het historische vak arbeiden, vijf kwekelingen der akademie zich bevinden.

Bereids zijn in Haarlem, Hoorn en Alkmaar genees-, heelen verloskundige scholen opgerigt, en die in de eerste genoemde stad onlangs plegtstatig geopend. De inrigting, vroeger door mij aangeduid, onder den naam van klinisch-onderwijs in de gasthuizen, te Amsterdam, en met de latere instelling aan de zoo even genoemde scholen thans verbonden, is nog niet tot stand gebracht; zij wordt met moeijeligheden, uit de toepassing van algemeene bepalingen op plaatselijke omstandigheden geboren, met welke vereeniging ik thans belast ben en waarvan ik, door de gunstige medewerking van alle de daarin betrokken autoriteiten, weldra eene goede uitkomst hoop.

Het waterlandfche water is dezer dagen toe op slechts 3 duimen boven gewoon zomermaatpjl gevallen, zoodanig, dat het vlakke land, op enkele laagliggende liden na, kan gerekend worden droog te zijn. Deze gunstige verandering, heeft aanleiding gegeven, dat de maatregelen, welke in de conferentie van den 31 Mei te Alkmaar zijn genomen, buiten werking zijn gelid, en dat de scheepvaart op het groot Noord-Hollandsch kanaal weder in den vorigen toestand is gebracht. De bedijkte meeren sullen zija nog niet vloedwater bezet.

Door den grooten Kerkeraad der Nederlandsche Hervormde Gemeente, te Leiden is, uit het te voren gemaakt driel van Predikanten, tot bezder en leeraar beroepen de wel-eerwaardige zeer geleerde heer *Henricus Cass*, predikant, te Schiedam, benoemd.

Den 13den, des namiddags, arriveerde te Helvoetsluis het iehip *de groen*, *Lakamp*, J. B. Seela, van Straalfund, en zield kapitein Deane, met de brieven van den 13 dezer, naar Harwich; de wind W.

Men meldt van Brielle, van den 14 dezer, dat de schepen, die den 10 en 11den uitzeilden, niet in zoe gekomen zijn, behalve kapitein Klok, die in de put ten anker ligt. Den 13den, des posttijd, arriveerden *the Marsden*, *Blauber*, S. Golder, *the Earl Bathurst*, D. Pound, van Londen. Den 14den, des morgens, arriveerden *the Swallow*, W. Hartingen, van Lymouth; *the Deben*, J. Dale, van Hull, en de stoomboot *Queen of the Netherlands*, J. Pearson, van Londen; de wind W.

Den 14den, des namiddags, arriveerde te Helvoetsluis kapitein Bridge met de brieven van den 12 dezer, van Harwich; Emma, J. J. Borkenhagen, van Koppenhagen. Den 15den, des morgens, arriveerde *the Carolina*, L. Soapak, naar Havrede-Grace; *the Janina*, H. R. Grimminga, naar Bronsheim; de wind O.

Den 15den is er, van den Briel geene zeedijding aangekomen.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en naar zee gezeld *the Eagle*, H. R. Duckwater, naar Mexico; *the Mars*, E. H. Renoreff, naar Rio-Janeiro; *Pleter en Maria*, C. P. Eggers, en *Hendrika*, E. S. Ver, naar Londen; *Oromaso*, R. Kollig, naar Alexandrie; *Delphine*, S. Martin, naar Batavia; *la Victoire*, G. Kuper, en *Beatrix en Elisabeth*, L. van der Wiel, naar Londen.

Uitrekfel uit de Lloydstijf van den 12 Jnlj: Op de rivier zijn gearriveerd *Necker*, Eggers en *Keupe* van Antwerpen, Hill van Texel, Atherden en *Plokker* van Rotterdam, Pound van Amsterdam, Bragg en Fox van Ostende; te Plymouth Spargon van Antwerpen; te Aberdeen M'Pherson van Rotterdam; te Leith Boon van Antwerpen; te Ipswich Lord van Rotterdam; te IJmout Roelfen, Tap en Hund van Amsterdam; te Kadix Westerman van Rotterdam; te Genua de *Onderneming* van Amsterdam, en te Miramichi Kerr en Thornton van Holland.

Den 8 dezer was de wind te Deal N. O., den 9den veranderlijk, den 10den O. en den 11den Z. O. en O. Z. O.

* * Burgemeester en Wethouders der stad Rotterdam informent bij deze de Rijsk Geponsioneerden, binnen deze stad gedomicileerd, dat voortaan, ingevolge eene aanschrijving van Zijne Excellentie den heer Gouverneur van Zuid-Holland, hunne Attestation de vita en verdere benoedigde stukken, ter bekoming van Assignaen van betaling, ter Secretarie dezer stad aan den heer Administrateur van 's Rijsk schatkist in 's Gravenhage zullen kunnen worden opgezonden, als wanneer daarna voor hen de bedoelde Assignaen, alleen tegen betaling van hun aandeel in de kosten der briefpost, ter Secretarie zullen verkrijgbaar zijn.

* * Burgemeester en Wethouders der stad Rotterdam geven bij deze kennis, dat van aantandden Maandag den 18 dezer de Binnenwegfchepoort-Brug met Rijtuig niet kan gepaseerd worden, door de daaraan te verrigten werkzaamheden.

* * De Schout-bij-Nacht, Directeur en Commandant der Marine, in het Hoofd-Departement van de Maas, zal, op daartoe bekomende autorisatie van den Minister voor de Marine en de Kolonien, ten overstaan van diegenen, wie zulks aangaat, in het openbaar, aan het Magazijn der Marine, te Rotterdam, op Woensdag den 20 Julij 1825, des morgens ten tien ure, bij opbod, publiek doen verkoopen: Eene partij Brandhout, Spaanders, Moth en Krullen, een hoop Wortelenden, eene partij oude Vlaggen en verder Rommeling, alsmede genie hard Brood, Meel, Sago, Katjang-Boonen, Arak, Koffij en Afschraffel van Boter. Zullende de bovengemelde Artikelen, des Maandags en Dingsdags den 18 en 19 Julij 1825, zool mede op den hurggen voor de verkooping, op Zijner Majesteits Werf en Magazijn van Levensmiddelen alhier en te DelftsHAVEN, ter bezigtiging van de gedaingden liggen.

Rotterdam J. S. MAIJ.
den 16 Julij 1825.

* * De President van de Kamer van Koophandel en Fabrieken referrende aan de affiche der Kamer op het Bord der Beurse, geeft bij deze kennis, dat hij omtrent de wijze van verzending der goederen naar Mexico eenige nadere inlichtingen heeft bekomende, welke hij bereid is, mededeelende aan de belanghebbenden, welke zich alsdan daartoe gelieven te verzoegen aan het Bureau der Kamer, in de Wijnstraat, over de Lutheriche Kerk, des voormiddags van 10 tot 12 uren.
Rotterdam De President voornoemd,
den 15 Julij 1825. G. VAN GENNEP.

* * Gewone Vergadering van het Rotterdamsch Departement der Maatschappij tot Nut van het Algemeen, op Woensdag den 20 Julij 1825, des avonds ten zeven ure, in het Gebouw des Departements.

In deze Vergadering zullen Gecommitteerden ter Algemeene Vergadering worden benoemd en zal over de punten van beschrijving worden geraadpleegd.
Uit naam des Bestuurs,
C. DIJXHOORN, Secretaris.

* * Bestuurderen van het Nederlandsch Zehdeling-Genootschap berigten, dat de jaarlijkfche Algemeene Vergadering op Donderdag den 21 dezer, des voormiddags ten 10 ure, in de Walsche Kerk, te Rotterdam, zal gehouden worden, en de redevoering bij die gelegenheid gedaan worden door het medebesturende Lid Dr. S. T. HUËT.

Getrouwd, FREDERIK STEINIGEWEG J. H. Zoon, Emden van Rotterdam, en PETRONELLA VAN REEN.
den 11 Julij 1825.
Dienende deze tot kennisgeving aan alle onze Vrienden en Bekenden.

Getrouwd, H. DE JONGH en M. E. DROOGLEVER.
Rotterdam den 13 Julij 1825.
Heden beviel voorpoedig van eenen Zoon, L. K. TRIPPENS, geliefde Echtgenoot van H. STROUGER.
den 13 Julij 1825.

Na een smartelijk liden van bijna vijf weken werd heden nacht door den dood van onze ouderharten weggelomen onze lieke MARIA CORNELIA, in den jeugdigen leeftijd van ruim achtien jaren. Aandoenlijk was voor ons en elk, die haar in de lange oogenblikken des doods omringden, haat sterven; zij is niet meer! doch zij leeft in beter wereld, dan deze. God iq den hemel zij ten troost voor onze harten en doe ons, wegworpen zijn aan zijnen wjzen wil en vaderlijke beschikking over het pand van onze liefde.
P. GROESBEEK,
C. GROESBEEK,
den 9 Julij 1825. geb. BEUCKBLAAR KLUFT.

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk liden, mijn waarde Man, STEPHANUS JOHANNES VAN DER ELBURG, in den ouderdom van bijna 47 jaren, mij nalatende drie onwaudige Kinderen. Dienende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden, zoo binnen als buiten de Stad.
Rotterdam, MARIA CATHARINA STRUIJS,
den 9 Julij 1825. Weduws S. J. VAN DER ELBURG.
De Affaire in Verwarent enz. zal door mij geassiteerd wor een Deskundige, de welke door den Overledene aangevezen, worden geconstitueerd, verzoekte vriendelijk de gunst en recomandatie.

Heden overleed alhier van verval van krachten, in den ouderdom van circa vijftien trechtig jaren, Vrouwe SARA MARGARETA VAN DER MEIJ, Weduwe van den heer JUSTUS VAN DER MEIJ, in leven Notaris, alhier.
Als Executeurs-Testamentair, Mr. MARINUS HOOE,
Rotterdam, CHRISTIAAN WILLEM SCHULLER,
den 14 Julij 1825.

Op den 11 Julij 1825 is te Rotterdam overleden de Heer ROBERT HALL, gedurende, vercheiden jaren *Klerk aan het Engelsch Consulaat*.
Heden overleed, aan de gevolgen eener verzwakking, onze waarde Moeder en Behuwd-Moeder, Mejufvrouw Weduwe WILLEM GILDENHUIS, geboren JOHANNA HEMMERIK, in den ouderdom van 80 jaren en 7 maanden.
Weduwe J. GUIDICI,
geb. GILDENHUIS,
Rotterdam, Weduwe Hs. GILDENHUIS W. Zoon,
den 13 Julij 1825. geb. ARWERDONK.
M. G. GILDENHUIS.

Den 14 dltro:
97ste Lijst, n.° 66770, een prijs van f 1000.
91838, " " 1000.
137ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.
Z. E. S. D. E. K. L. A. S. S. E.
Prijzen en Premien van duizend gulden en daar boven.
getrokken den 14 Julij 1825.
Namiddag:
83te Lijst, n.° 32453, een prijs van f 50,000.

Den 15 Julij
Londen 2 maanden 34 8 4 8, kort 34 8 6 8.
SCHIEDAM den 15 Julij.
Jenever, het nederlandsche Vat, zonder Fuuf f 17. 55
Amft. Proef, het " " 21. 00
Zonder de Belasting.
LOTERIJ VAN HET AMORTISATIE-SYNDICAAT.
Z. E. S. D. E. K. L. A. S. S. E.
Prijzen van f 1000 en daarboven, getrokken den 13 Julij 1825:
95te Lijst, n.° 27188, een prijs van f 2000.

Table with columns for names and amounts. Includes entries for PHILADELPHIA, BUREAU, and other names.

Table with columns for names and amounts. Includes entries for BEURSPRIJS, HOLLAND, and other names.

Het Amerikaansch Brijkſchip *Lehigh*, Kapitein J. S. Nowell, vertrekkende binnen weinige dagen naar PHILADELPHIA, heeft zeer goede gelegenheid voor Passagiers. Adres bij WAMBERSIE en BURGEE.

Vervolg en slot der aanspraak van Zijne Exc. den heer Gouverneur van Noord-Holland, bij de opening van de vergadering der Staten van Holland, te Haarlem.

Het is vaak moeilijk voor den Administateur, die met de uitvoering van algemeene bestellingen betrekkelijk de meest huisfelijke inrigtingen belast is, den algemeenen wil met de bijzondere behoeften en belangen in overeenstemming te brengen, en indien onze vaderen te veel hechten aan lokaal belang en individuele opinie, zoo is daartegenover de meeste rijken van Europa, ten gevolge van de zoogenaamde veerkrachtige instellingen der Franschen, een geest van centralisatie geboren, welke beperking mij wenschelijk schijnt!! Gelukkig, dat bij ons die beperking veld wint, en dat de Koning al minder en minder toelaat en de hoofden des bestuurs al meer en meer waken, dat niet soms eenig beambte bij deze of gene administratie over de meest inwendige belangen van de grootste en kleinste gemeenten van het Koninkrijk, naar gezegde theoriën, gebiedend beflist, gelijk dit euvel heden ten dage in Frankrijk nog luide beklagd wordt.

Dan ik gevoel, Edel Groot Achtbare Heeren! dat deze observatie, welke mij geheel onwillekeurig is uit de pen gevloeid, mij van zelve leidt tot de behandeling van het derde punt van dit verslag, de beschouwing namelijk van den staat van Holland uit een administratief oogpunt.

De administratie van dit gewest is, met betrekking tot alle de onderscheidene deelen des bestuurs, op eenen zeer geregelden voet; — geene botsingen van aanbelang hebben zich doen kennen; alle de autoriteiten ontmoeten zich vreedzaam en hulpvaardig in het middenpunt van orde en rust; de nieuwe reglementen van stedelijk bestuur werken zonder moeilijkheid; dat voor de Staten van het gewest zal in deze bijeenkomst ulieden worden voorgelgd, en de Gedeputeerde-Statē van de beide deelen zullen aan U Edel Groot Achtb. de voordragt daaromtrent zoo wel, als omtrent dat van het platte land, open leggen en doen zien, dat zij zich gedragen hebben naar hetgene deswege in de vergadering van het afgelopen jaar verhandeld is.

De vereeniging van het beheer der middelen met de civiele administratie der Gouverneurs is volkomen tot stand gebragt, en ik durf er, zonder vrees van tēgenspraak, bijvoegen, nuttig bevonden voor aller belangen.

Het hoofd van het gewest, op de plaats zelve in staat om aller belangen te kennen, met genoegzame magt bekleed, om veler billijke wenschen meer spoedig te bevredigen, treft het kwaad bij den oogenblik der uitvoering en beschermt het goede, bij alle de moeilijkheden in het vaak omflagtige der nog bestaande verordeningen.

Befchouwt men deze vereeniging aan de zijde der algemeene rijks-belangen; ook daar wordt zij doelmatig en voordelig bevonden. Zij vermindert vele moeilijkheden en noodelooze bemoeijingen van het algemeen bestuur en bevordert de zekerheid, rechtvaardigheid en gelijkheid van Rijks middelen! Wilt gij een voorbeeld? Edele Groot Achtbare Heeren!

Zeer vele en zeer billijke bezwaren, ontsponen uit de ongelijkheid der schattingen voor de personele belasting, vermeerderd door reglementaire bepalingen op de uitvoering, zijn door mij, op vrij algemeen beklag en ernstige representatie van de braafste en aanzienlijkste bewoners van dit gewest, opgeheven, toegelicht en te gemoet gekomen; ik beroep mij daaromtrent op de wetenschap van sommigen, in deze vergadering tegenwoordig; en het bedrag der belasting zelve is vermeerderd; ja, om aan het gevoelen van eenigen, als of de invloed van 's Konings commissarissen op het product der Rijks middelen nadeelig zoude werken, te gemoet te komen, wil ik hier opmerken, dat de belastingen op personeel, patenten, gemaal, geglugt, zout, wijn, bier en azijn, binnen- en buitenlandsch gedistilleerd en suiker, welke in 1823 eene som in principaal van f 3,537,351 voor Noord-Holland hadden opgebracht, over 1824 hebben gerendert f 3,760,000 en zulks niettegenstaande het vervolg van dit verslag zal doen zien, dat in vermeerderde welvaart of vertier daarvan de oorzaak niet te vinden is!

Zulk eene vergelijking, Edel Groot Achtbare Heeren! doet Holland eere aan; zij is het bewijs van dat edel nationaal gevoel, hetwelk men publieken geest pleegt te noemen; zij vertoont eene gemoedelijke opregtheid en trouw in de opbrengst der Rijks lasten, welke onzen landaard steeds kenmerkte, en zij heeft recht op de bescherming der wetten tegen hen, welke op dezen roem mischien minder bogen kunnen, zoo wel als op de zorge des Konings, bij elke admotiatie van lasten, welke hier of daar mogt onderhandeld worden, en met de opbrengst van Hollands ingezetenen niet mogt bevonden worden gelijk te staan.

Merkte ik bij eene vroegere gelegenheid op, dat het laat arresteren van de grondlasten der gewesten bij de Staten-Generaal ten gevolge had, dat velen de kennis van hunnen aanslag eerst bijna op de achtste of tiende maand van het jaar ontvingen, over hetwelk zij betalen moesten, met dien uitslag, dat de volvoering van tien twaalfden bezwarend, ja onuitvoerlijk werd en tot lastige vervolgen en non valeurs aanleiding gaf; thans mag ik er bijvoegen, dat dit kwaad genezen en die belasting reeds in het begin der zittingen van dat ligchaam is bepaald, zoodanig, dat voor Amsterdam alle de kohieren der grondlasten voor 1825 reeds op 31 December 1814 waren executoir verklaard, en dit insgelijks voor alle de overige steden en gemeenten op den 10 Januari daaraanvolgende plaats had.

Het metrick-stelsel staat, om er niet het meeste van te zeggen, zonder voortgang! Indien het ernst is, dat stelsel, ook na den dood van deszelfs kundigen bewaker, in alle deszelfs deelen tevoeren en te handhaven, dan zal die ernst in meer krachtadige voorzieningen van het Gouvernement en meer klemvoerend toezigt der politie moeten blijkbaar worden. Het is zonder dat te voorzien, dat het geheel in klanken zich ontbinden, en even als in Frankrijk, waar het wieg en bakermat vond, tot het niet zal terug keeren, waaruit het getrokken is.

In Noord- en Zuid-Holland hebben zich maatschappijen tot redding van schipbreukelingen langs 's Rijks kusten menschlievend gevestigd. De amsterdamsche telts reeds omtrent 800 leden, heeft hare statuten overal kennelijk gemaakt, staat met alle plaatfelijke besturen langs de kust in aanraking en heeft hare pogingen reeds bekrond gezien, toen door hare redmiddelen, in den avond van den 5 en 6 Februarij, de equipagen van het amerikaansch schip *Virginia* en van het engelsch schip *Ann of Sunderland* voor Wijk-op-Zee en Ameland behouden zijn. Het schijnt wenschelijk, dat soortgelijke maatschappijen, als tot een doel werkzaam, door een nauwer verband worden aan een gehecht, op dat daaruit wellicht later eene poging geboren worde, om, in overeenstemming met het algemeen bestuur, de redding en het behoud van personen en goederen, op eene, naar den aard dier instellingen, geheel menschlievende en belanglooze wijze te doen plaats hebben, en alzoo daardoor de bestaande verordeningen op het strandrecht te doen vervangen, welke ondoelmatigheid, verregaande ongelijkheid en onregtvaardigheid ik dagelijks betreure en dagelijks door den handel met grond beklagd zie.

De vaart der sloombooten wordt in Holland meer en meer algemeen; de rotterdamsche maatschappij breidt zich voordeelg uit en doet het bestuur dier inrigting gunstig kennen. Te Amsterdam is dezer dagen eene soortgelijke met goedkeuring en deelneming des Konings opgericht, waarvan de toeloop en bescherming der vermogendste ingezetenen den besten uitslag belooft.

Het is hier de plaats, om U Edel Groot Achtbaren te zeggen, dat de aanleg van twee sloombooten op het groot amsterdamsch-kanaal, uit de provinciale opcenten van Noord-Holland, tot vervoer van passagiers en goederen, waarvoor de kosten voor de eerste helft op de begrooting der opcenten voor 1824, door U Edel Groot Achtbaren tot f 50,000 zijn toegegaan, veranderd is in den bouw van eene sloomboot van 60 paarden kracht, zwaar met ijzer beklonken en geheel gekoperd, en meer bepaald strekkende, om bij elke gelegenheid alle bodems uit het Nieuwe-Diep naar de reede van Texel te brengen, en alzoo voor den handel en marine het enige gebrek van die bewonderingswaardige zeehaven te genezen en voor alle scheepvaart spoed en zekerheid te bevorderen.

Het is toch, na het meest gezet onderzoek der kundigen, gebleken, dat de vaart op het groote kanaal, even als die op alle kanalen, langs welke aan beide zijden jaagpaden bestaan, beter koop en meer doelmatig door trekpaarden dan door sloom kan plaats hebben, en het is ook dien ten gevolge, dat de particuliere concessionarissen van sloombooten op hetzelfde de bevoegdheid verkregen hebben, om die door *Barges* te doen vervangen, gelijk deze vaartuigen dan ook werkelijk voor de dagelijksche communicatie op dat kanaal gebouwd worden.

Wat voorts de middelen van vervoer in het algemeen betreft, wil ik alleen zeggen, dat de dienst van sloombooten, vliegende schuiten, trek-schuiten, diligences en snorwagens zich zoodanig uitbreidt, verdringt en, ten gevolge van het beginsel van algemeene concurrentie, elkander beiderft, dat ik meer vrees, dat, althans voor dit gewest, die onbepaalde concurrentie alle goede instellingen verwoest, dan eene enige goede en voldoende behouden zal!

De schutterijen blijven op den betaanden voet, maar behoeven eene nieuwe

legislatie, en het belang van Holland vordert met nadruk bepalingen, welke meer algemeen en meer naar de bestaande behoeften geregeld zijn. Het is toch niet te ontkennen, dat de organisatie dier ligchamen, in den tegenwoordigen staat, op den geest en de tevredenheid der burgeren en op de opbrengst der ingezetenen soms nadeelig werkt.

De hoofdstad heeft, ten gevolge van 's Konings personele bemoeijing, aanzienlijke veranderingen in derzelver stelsel van administratie ingevoerd.

Het Aalmoezeniers-Weeshuis heeft 900 kinderen naar de instellingen van weldadigheid te Veenhuizen opgezonden en is dien ten gevolge ontbonden; het wordt vervangen door eene eenvoudige en min kostbare inrigting tot opnemēng en verzorging van vondelingen bij minnen, van welke zij succesfelijk den ouderdom van 6 jaren bereikt hebbende naar die kolonie zullen worden opgezonden.

Bereids zijn het gemaal, het geslagt en de brandstof; verminderd; de dranken daarentegen verhoogd; retribution van handel en scheepvaart, belastingen op visch en andere voorwerpen verminderd; terwijl nog heden ten dage bij den Koning deliberatie aanhanging zijn, om aan den vorm van dat bestuur, aan het stelsel zijner lasten, aan de vermindering der schulden en aan de behoeften van handel en neringdoende lieden meerdere wijzigingen en verbeteringen aantebrengeen.

Welk een verschil van gevoelen over het meer of min doctreffende van sommige dezer maatregelen ook moge plaats hebben, er bestaat bij niemand verschil omtrent de overtuiging van 's Konings edel doel ten deze, en over den verbaazenden arbeid en ontwikkeling der geringste omstandigheden, welke Hoogstdezelve zich dienaangaande getroost heeft.

Die stad blijft bestendig het voorwerp van 's Konings teederste zorgen, en indien de uitkomsten niet altijd aan de wenschen en pogingen beantwoorden, zoo ligt wel eens de oorzaak daarvan in hartstogten en neigingen, welke te moeilijker te leiden en te bezwaarlijker te overwinnen zijn, naar mate zij zich meer aan vroegere herinneringen verbinden, ouder zijn en over eene meer groote bevolking meer algemeen verspreid zijn.

Dan ook hier blijft veel goeds voor de toekomst bewaard, en indien de Koning in vele opzichten slechts mogt kunnen zaaijen, om later te doen oogstten, zoo is het zeker, dat Amstels burgeren, die zich door zedelijkheid, braafheid en godsvrucht gunstig onderscheiden, aanvankelijk reeds de hulde van dankbare liefde brengen voor al het goede, dat Hoogstdezelve onder hun stichten wil!

Met genoeg kan ik zeggen, dat alle de overige steden van Noord-Holland in bloei en welvaart toenemen; mischien moet ik het ongelukkig Enkhuizen daarvan uitzonderen, welks ligging en uitgebreide aanleg, bij het verlies van alle middelen van bestaan, eene steeds treuriger toekomst te zien geeft. Het gedeputeerd-bestuur heeft middelen voorgedragen, om bij die gelegenheid van het herstel der rampen, die stad door de laatste stormen overkomen, vereenvoudiging van hare inrigtingen en zeewerken daartestellen; zij zal hare paalkist, eene belooning van trouw en moed aan Oranje tegen het spaansch geweld, aan de algemeene belangen des Rijks moeten opofferen; zij gevoelt daarvan het noodige en billijke, maar haar duurzaam behoud zal van de wijze, op welke die opoffering zal moeten plaats hebben, geheel afhankelijk zijn.

Haarlem verbetert en verfraait zich jaarlijks! en indien hare toenemende welvaart, door den bloei der fabrieken, ten gevolge van liberale handels-berekingen met Engeland en Frankrijk, waarop men meer en meer hopen mag, ondersteund werd, dan zoude zij weldra onder de gelukkige steden des Rijks eene niet onaanzienlijke plaats bekleeden.

Alkmaar en Hoorn, en vooral de eerste, gaat voorwaarts; de reiziger ziet dat met blijdschap, en het vervolg van dit verslag zal het nog meer doen zien; — vooral wanneer wij nu tot de beschouwing overgaan van den staat van Holland, uit het oogpunt van handel en industrie, welke het vierde of laatste gedeelte van dit verslag uitmaakt.

Ik ontveins het niet, dat ik met eenige huivering trede tot de ontwikkeling van den staat des handels in dit gewest.

Het onderzoek daaromtrent leidt tot zoo zeer verschillende resultaten, dat het besluiten meer moeilijk is.

De berigten zijn veelal meer donker of helder geschetst, naar gelang van de personele gevoels of de onderscheidene stemming der schrijvers, en het is het meest veilig, de slotfommen alleen uit daadzaken optemaken.

Over het algemeen in Holland, maar meer bijzonder in Amsterdam, houde ik het daarvoor, dat handel en scheepvaart over 1824, in vergelijking met 1823, eene schrede achterwaarts gegaan zijn; — dat vele oude takken meer opgedroogd en door zeer weinig nieuwe vervangen zijn; dat de moed der handelaren niet verlevendigd is; dat men bij de herinnering aan vroegere meer aanzienlijke en meer zekere voordeelen te weinig stil staat bij de geringere, die door meerdere inspanning nog verkrijgbaar zijn; dat de veranderde aard van den handel, schier eene herschepping van het karakter van den handelaar zelve zoude noodzakelijk maken; dat ruimer overzigt, mindere bekrompenheid en geringere zelfbemoeijing, welke de vroegere tijdperken eener meer bloeiende en meer uitsluitende commercie konden vergezellen, bij het veranderen der omstandigheden, door naauw toevoorzigt verminderden omslag, meerdere eenvoudigheid en strenge besparing van alle mogelijke uitgaven, zouden vervangen worden, en dat de groote rijkdommen, die, ja! hunnen eersten grondslag in den bloei des handels gevonden hebben, maar veelal, en wellicht veel meer door overleg en bezuiniging der bezitters, zeer aanzienlijk vermeerderd zijn, meer en meer in den handel gebragt, tot matigen interest gebruikt, en het oog behoorde te worden afgewend van velerlei groote ondernemingen, welke, schoon spoediger en ruimere winsten aanbiedende, met den waren geest des handels minder overeenstemmen.

Het is toch niet te ontkennen, dat het geringste bezwaar op handelsvoorwerpen, door eenen zamenloop van omstandigheden beneden alle denkbare prijzen gebragt, meer drukt, dan bij hogere markten, en de aandacht des handelaars meer zorgvuldig vereischt.

De handel in suiker, in verband met de raffinaderijen, strekke daarvatt tot voorbeeld. — De aanvoer van ruwe suiker is steeds gering, in vergelijking van andere buitenlandsche markten. Het object zelve, hoe laag dan ook, is daar door iets stijver, dan buiten 's lands! maar dit zeer gering bezwaar, hoe schijnbaar onbeduidend in zich zelve, is van den nadeeligen invloed op de raffinaderijen, die op de verlaagde prijzen geene drukking van eenigen aard veldragen kunnen. Voeg hier nu bij, dat de handelaar die prijzen, door velerlei kleine onkosten verhoogt, en de raffinadeur wellicht ook, door niet alles te doen, wat zijne voorgangers voor ruim 50 jaren deden, zijne winsten verminderen moet, dan wordt het gevolg van dit alles, dat deze aanzienlijke bron van nijverheid en voordeel voor handel en fabrieken meer en meer verloren gaat.

Dan laat ons dit belangrijk onderwerp meer in bijzonderheden nagaan.

De laatste winterstormen zijn voor alle scheepsvaart zeer nadeelig geweest, meer dan drie duizend europeaanfche schepen zijn door dezelve vergaan, en vele bijzondere asfuradeurs hebben aanzienlijke verliezen geleden; het is opmerklijk, dat, bij eigenlijken itilstand van handel, de scheepvaart, tegen vroegere gewoonte aan, den geheelen winter doorgaande blijft: er is eene mengeling van ijver en slapheid, die moeilijk te verklaren is, maar meer en meer nadeelige gevolgen achter laat.

In het begin van 1824 bestonden nog 64 schepen voor de Oost bestemd, te zamen voerende 12,545 lasten. Amsterdam had daarvan 30 schepen, voerende 6670 lasten, dus door de meerdere grootte harer schepen ruim de helft. — Sommigen daarvan zijn verongelukt of gesloopt; van de uitzigten op nieuwen aanbouw zal ik straks gewagen.

De verdere scheepvaart heeft in 1824 met ongunstige omstandigheden moeten kampen; zeer vele schepen zijn, uit gebrek aan voordeelg gebruik, moeten blijven liggen; anderen, met uitzondering echter der zoodanigen, die vast op Suriname varen, hebben zonder voordeel gevaren, om dat in beide de Indiën de voortbrengfelen van den grond hooger in prijs stonden, dan in Europa.

De schepen, die de havens van Europa beveren, hebben meestal, bij verhoogde onkosten, lagere vrachten genoten en die reederijen zonder voordeel gelaten; thans echter, en alzoo met het voorjaar 1825, zijn de vrachten verhoogd en de uitzigten verbeterd.

In Amsterdam zijn in 1824 496 en 452 schepen minder in- en uitgevaren, dan in 1823.

De handel van Amsterdam is in de daad afgenomen; in 1824 zijn ruim 10,000 balen koffij, 8000 kwart kisten thee, 10,000 vaten en 7000 balen tabak, 4000 balen katoen, 5000 stuks westindische huiden minder aangebragt, dan in 1823, traan, pek, teer, vreemde suiker deelen in gelijke mate in die vermindering, terwijl het vertier of de uitvoer naar buiten 's lands zich op dezelfde hoogte heeft staande gehouden.

De aanvoer van granen was in 1824 oneindig minder, dan in de vorige jaren,

met ten gevolge van de wet, regelende de belasting op den invoer van buitenlandse granen, want die is te laat aan het licht gebracht, om er eenigen invloed op den aanvoer van te kunnen bepalen; zij heeft ook op de prijzen der granen zelve geene de minste werking gehad, ja die prijzen waren, zonder dat bijkomende omstandigheden daartoe aanleiding gaven, staauer en lager op de dagen, die de bekendwording dier wet volgden; — maar de aard der zaak, het onverkoopte van het graan, het eindelijk besluit der handelaren, om beduidende voorfchorten te weigeren op granen, welker afloop meer en meer onzeker wordt, fluit den te grooten aanvoer als van zelve en schijnt althans te bewijzen, dat, ook zonder de zorg der regering, het misfchien schijnbaar kwaad, van eenen beftendigen te grooten aanvoer van graan, zich zelve geneest.

Intusfchen, Edel Groot Achtbare Heeren! mag ik, bij deze gelegenheid den wensch niet smoren, dien ik reeds vroeger aan den Koning ontboezemd heb, dat, indien het voor de Rijks belangen al voor onvermijdelijk te houden is, dat de reële entrepots met alle derzelve lastige en kostbare formaliteiten moeten bewaard blijven, hetwelk ik zeer betwijfel, dan althans aan de granen het entrepot fictief worde toegekend, onder alle zulke bepalingen, als de zekerheid der Rijks belastingen met het belang van de handelaren in verband brengt, en waarvan de mogelijkheid althans in Amsterdam fchijnt te blijken, door de tonnen fchats, welke zoo door bijzondere personen, als door de nederlandsche bank onder gelijke zekerheid op granen veritrekt worden. Dit onderwerp is dat van 's Konings ernstige overweging, en ik heb bereids de toezegging, dat, indien algemeene belangen aan de volkomene verwezenlijking van mijnen wensch bevonden mochten worden hinderlijk te zijn, niets echter zal worden onbeproofd gelaten, om de bezwaren van dezen belangrijken handelstak op de best mogelijke wijze uit den weg te ruimen.

Over het algemeen is de handel te Rotterdam almede in 1824 niet voorwaarts gegaan; bij den ondernemenden geest der handelaren in die stad hebben steeds lagere prijzen en mislukte speculatiën alle uitzigt op voordeel verijdeld; zij houdt echter het hoofd boven en vermindert niet merkbaar.

Dordrecht kwijnt steeds; haar houthandel is de eenige tak van handel, op welks voortdurenden bloei die stad roemen mag.

Dan, Edel Groot Achtbare Heeren! indien dit overzigt van den staat des handels niets troostrijks oplevert, zoo is juist door die toenemende verachting 's Konings bezorgdheid opgewekt en de groote handel-maatschappij geboren.

Zijne Majesteit toch, billijk overtuigd, dat de moed der handelaren opgebeurd, oude wegen verlaten en nieuwe middelen moesten beproefd worden; vol van de gedachte, dat handel de ware steun van fabrieken en trafijken is, en dat, zonder denzelven, aller bloei en aller welvaart, vooral in een land van mindere uitgestrektheid, kwijnen moet, heeft het vermogen van velen met het zijne en met de kunde van anderen vereenigd en tot een ligchaam gebracht, hetwelk dezelve heilrijke fappen overal verspreiden, overal leven, beweging, vertier, welvaart en voorfpoel brengen moet.

Dat groot, dat edel voorbeeld heeft aanvankelijk doel getroffen, niet zoo zeer in de vruchten van dezelve ondernemingen, waarvan de uitflag tot lateren tijd bewaard blijft, maar in het ontvonken van alles en het bezielen van alles.

Overal in Holland worden sporen aangetroffen en dankbaar erkend van den weldadigen invloed, welke die grootsche inrigting overal achterlaat.

Onderfcheidene expeditiën zijn uit Amsterdam en Rotterdam door die maatschappij naar Oost-Indië, Zuid-Amerika en bijzonder naar China gedaan, voor de laatstgemelde alleen heeft de maatschappij vier fchepen uitgerust, ten einde alzoó dezen zoo belangrijken handelstak, die fchier geheel voor Nederland verloren was, zoo veel mogelijk te herftellen en de vaderlandfche vlag op nieuw te vertoonen in die gewesten, alwaar dezelve vroeger met zoo veel roem bekend was.

Welke debouchés die verzendingen, ook voor de fabrieken van dit gewest, hebben opgeleverd, behoeft ik nauwelijks te zeggen; de leijdsche fabriekanten vooral hebben daardoor een belangrijk debiet gevonden naar China voor hunnen fiers jaren gefabriceerden voorraad van polemieten en andere goederen, waardoor zij zijn in staat geteld, hunnen arbeid met nieuwe kracht doortezetten en aan vele huisgezinnen een eerlijk en nijver beitaan te verzekeren.

Maar daarenboven, laat ons het oog rondom ons slaan en de meerdere vruchten van deze inrigting dankbaar opmerken.

Waarom anders, dan aan dezelve, hebben wij de oprigting van nieuwe reederijen voor de walvischvangst dank te wijten?

„De weldadige invloed (zoo fchrijft een geacht handelaar uit Rotterdam) der nederlandsche handel-maatschappij doet zich van tijd tot tijd al meerder gevoelen, ten nutte van handel, zeevaart, fcheepsbouw, fabrieken en trafijken; van daar eene nieuwe maatschappij van walvischvangst hier ter ftede, welke dit jaar reeds twee fchepen naar Groenland heeft verzonden; van daar de tot stand brenging eener associatie tot den opbouw van fchepen, waardoor men in staat zal zijn, dit jaar 8 nieuwe fchepen van onderfcheiden kaliber op de werven dezer stad in gereedheid te brengen.”

De kamers van koophandel van Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht gewagen op gelijke wijze van dit alles. Op alle werven wordt gebouwd en in Dordrecht, Amsterdam en Rotterdam maatschappijen tot meerdere aanbouw opgerigt; overal wordt bevracht en indien dat alles niet voldoende was, om aller moed en leven te ontvlammen, zoo zal het groote voorbeeld van dit ligchaam van handel de eerzucht der handelaren billijk prikkelen, en niet doen achter blijven daar, waar de Koning zelf voorgeeft en de ondervinding, zoo wij hopen, bewijzen zal, dat alle handelstources voor Nederland nog niet geheel zijn uitgeput.

Voeg bij dit alles, Edel Groot Achtbare Heeren! dat, waarfchijnlijk ten gevolge van eene handel-operatie in Engeland, welke de prijzen van vele goederen, vooral der koloniale producten, in Maart laatstleden aanzienlijk heeft doen opflijgen, die prijzen op onze handelmarkten mede gerezen zijn, dat dit vele houders van goederen heeft in staat geteld, om van dat vleugje gebruik te maken en hunne waren met voordeel aftezetten of te verzenden, hetgeen vooral met fuiker en tabak het geval is geweest, en dat daardoor niet alleen winften behaald, maar vertier en handel bevorderd zijn; dan zult U Edel Groot Achtbaren dankbaar met mij erkennen, dat het jaar, hetwelk wij tellen, gunstiger toekomst fpeelt, en dat 's Konings uitgebreide zorgen op alle onze liefde en op alle onze onderfteuning aanspraak hebben.

De Rijnvaart te Amsterdam deelt ja in de algemeene kwijning des handels; zij houdt zich echter meer dan ftande en ondervindt de vruchten der verbeterde communicatie langs de vaart naar de Lek. De keulfche beurt alleen telt 22 fchepen van 100 a 130 lasten; behalve deze beurt op Utrecht (welke, naar gelang der behoeften, vermeerdert wordt) en varen twaalf fchepen op Duitsburg, Dufeldorp en Wezel. De reis naar Keulen, die wel eens drie tot vier weken duurde, wordt, na de voltooiing der fluis te Vreeswijk, in acht tot veertien dagen afgelegd, en het fpreekt van zelf, dat er van dezen meerderen fpoed, gevoegd bij te verminderen tol-, brug- en andere ongelden, veel goeds voor den toekomstigen bloei van dezen zoo belangrijken tak van onzen handel te wachten is.

Dan, Edel Groot Achtbare Heeren! slaan wij het oog op eenige belangrijke fabrieken en trafijken, welker bloei met dien des handels onaffcheidbaar verbonden zijn.

De zoutkeeten kwijnen voortdurend en zien reikhalzend uit naar den gunftigen afloop der onderhandelingen met het Hof van Pruisfen, waartoe niets gefpaard wordt en waarvan wij het beleid aan de zorgen des Konings veilig mogen aanbetrouwen. De smokkelhandel in dit artikel verniet het goede, hetwelk nog zoude kunnen over zijn; het zamenweffel daarvan, door mij, zeer onlangs ontdekt en aan regterlijk onderzoek onderworpen, is met zoo veel list en bedrog omhuld, dat ik nauwelijks op de beteugeling van dit fchandelijk kwaad en geheel niet op de uitroeijng van hetzelve hopen durf.

De Kamfer- en Boraxraffinerijen blijven op dezelfde hoogte; de laatsten ondervonden in 1824 den ongunftigen invloed van het verbod van invoer in Rusland.

De loeijerijen zijn en blijven in eenen volftrekten staat van kwijning en diep verval; te Rotterdam voedt men uitzigt op verbetering, om het meerder vertier van inlandsch leder in Duitschland.

De loodwitmakerijen daarentegen hebben in 1824 een aanzienlijk vertier boven vele vorige jaren ondervonden.

Omtrent de fuikerraffinerijen, als de meest belangrijke van allen, heb ik reeds vroeger iets gezegd; de beftendige onevenredigheid tusschen de prijzen van de geraffineerde en ruwe fuiker befoejen het voordeel en doen dezelve gezinszins beantwoorden aan de zorgen, kunde en geldmiddelen, daartoe vereifcht; misfchien, dat de geforceerde verkoopen van geraffineerde fuikers, welke nu en dan tot aanzuivering der credieten voor de Rijks belasting plaats hebben, den prijs drukken en het kwaad vermeederen. Ik houde mij met het onderzoek

daarvan onledig en zal, naar gelang van die bevinding, dit bezwaar, indien het beftaat, onder het oog van het Gouvernement brengen.

De jeneverftokerijen zijn almede niet in eenen meer voordeelligen staat. Opper- vlakkelig zijn de werkzaamheden dezer trafijken in 1824 gelijk geweest aan die van 1823; waardoor men zoude kunnen meenen, dat derzelve toefstand onveranderd gebleven is; dan dit fchijnt toch eigenlijk het geval niet; de trafijkanten vermeenen, dat het beginfel der wet van 1816 hen duurzaam benadeelt en het bederf hunner trafijken eindelijk zeker ftelt; men wil, dat, ten gevolge van dat principe, de trafijkant met prijsverlagings moet wedijveren en te veel ftoken, waardoor, ja! de kwantiteit, maar ten koste der kwaliteit, vermeerdert wordt en te gelijk met den prijs de roem van den hollandschen jenever verloren raakt; de eigenlijke trafijkant verliest alzoó bij eenen steeds toenemenden uitvoer van het voorwerp zelis. Wat hiervan zij en wat het algemeen belang vordert, wanneer de uitvoer bettending toeneemt, durf ik niet bepalen; er beftaat voor mij ten deze eene duifterheid, welke ik, bij gebrek aan genoegzame kennis, niet kan opklaren!

Weesp klaagt over de vervalftching harer merken en geeft daarvan bewijzen; het is pligt, dit te onderzoeken en het overblijffel van vroeger bloeiende branderijen aldaar te befchermen, door een kwaad te weren, hetwelk de goede trouw en den roem van Hollands handel gelijkelij bezwakt!

Ook de groote visfcherij levert over 1824 geene gunftige rezultaten; de generale lijst ter verdeeling van premien bewijst, dat bij dit bedrijf in dat jaar verre over de twee tonnen gouds is ingefchoten; — de voorraad van haring van de teelt van 1823, in het voorjaar van 1824 overig, was bij de buitenlanders zoo weinig gewild, dat dezelve tot zeer lage prijzen is moeten afgezet worden; hetgeen wederkeerig eenen nadeeligen invloed heeft uitgeoefend op de prijzen van 1824; — dan gelukkig heeft thans het tegendeel plaats; — de voorraad van 1824 is opgeruimd en zulks tot verbeterde prijzen; de uitzigten zijn dan ook meer gunftig, te meer daar de mededinging der vreemden verflauwt en de hollandsche haring buiten 's lands meer getrokken is. — In 1823 voeren ter haring tot fchepen en in 1824 123, waaronder van Amsterdam, Enkhuizen en de Rijke 39.

Wat mij betreft, Edel Groot Achtbare Heeren! ik ben steeds van gedachte, dat de groote visfcherij voor dit Rijk niet meer dat is, hetwelk zij bij de eerste oprigting was; dat zij niet meer met genoegzaam regt den uitsluitenden naam van groote visfcherij draagt en dat welligt haar bloei en welvaart meer zouden bevorderd worden door eene onbepaalde vrijheid, die het leven van allen handel is, dan door zoo oneindige minutieuze bepalingen, als onder welke zij langzaam is gebracht geworden.

Intusfchen heeft de haringreederij in de hoofdstad aan zeer velen vertier en voordeel aangebragt en dien tak van handel zelve verlevendigd; de inwoners van het nog onlangs zoo jammerlijk door storm en vloed geteisterd eiland Marken vinden bij voorkeur door die maatschappij hun beitaan, en het is niet te ontkennen, dat de ondernemers dezer inrigting lof verdienen en veel goeds ftichten.

De landbouw, die groote en eerste fabriek van waren nationalen rijkdom, kwijnt beftendig door bekende en te meermalen aangehaalde oorzaken! Ik behoeft thans die oorzaken niet weer te ontwikkelen, noch de middelen te beoordeelen, welke tot opbeuring van denzelven zouden kunnen worden aangewend. Genoeg zij het te zeggen, dat het landelijk credit-fiftema, andermaal aan U Edel Groot Achtb. voorgesteld en door U Edel Groot Achtb. als niet doelmatig befchouwd, in der daad aan de behoefte van Hollands landbouw niet beantwoordt en alhier dat nut niet kan ftichten, hetwelk daarvan in andere gewesten fchijnt verwacht te worden; — maar zoo veel fchijnt zeker, dat, om den landbouw op eene eenigzins voldoende wijze te gemoet te komen, groote maatregelen vereifcht worden en kleinere ongenoegzaam zijn; ja, dat welligt het kwaad, hetwelk men te regt beklagt, niet is te genezen, dan ten koste van een grooter goed, hetwelk, eenmaal verloren zijnde, vruchteloos en voor altijd beklagd zal worden.

Intusfchen Holland in het algemeen en Noord-Holland in het bijzonder deelen minder dan vele andere gewesten in den neteligen toefland des landbouws; hare landen, meest voor de veeteelt of voor de bouwing van kaas en boter gefchikt, houden tamelijc wel prijs en het is hoogst opmerkelijk, dat, bij het diep verval des vertiers van alle landprodukten, dat der kaas en boter aanzienlijk toeneemt.

Immers, Edel Groot Achtbare Heeren! Engeland trekt zoo verbandend veel kaas, naar alle landen vermeederen de verzendingen van dat object zoo zeer, dat in 1824 meer kaas dan immer in Noord-Holland gemaakt en tot goede prijzen gedebiteerd is.

In 1823 bedroeg de hoeveelheid gemaakte kaas in Noord-Holland 9,114,806, in 1824, 11,564,770 nederlandsche ponden, waarvan Alkmaar alleen ter waag zag brengen omtrent vier millioenen. Leijden had ter markt in 1823, 96,737, in 1824, 110,916; Delft in 1823, 90,060, in 1824, 113,127 nederlandsche ponden; Leijden had, wat de boter betreft, ter markt in 1823, 365,254, in 1824, 324,520; Delft in 1823, 600,560, in 1824, 681,020 nederlandsche ponden.

De prijzen der kaas waren in Noord-Holland van f 14 tot f 18; terwijl ik bij een vorig verslag heb opgemerkt, dat de landman aldaar, om te beftaan, die van f 14 behoeft. U Edel Groot Achtbaren zult uit deze fchets kunnen beftuiten, dat Noord-Holland niet tot de ongelukkigste deelen des Rijks behoort, hoezeer het te bejammeren is, dat dezelve welvaart door de rampen van den afgeloopen winter getroffen is. Voegt hierbij, dat, ten gevolge der meerdere vrijgevendheid in Engeland en van het groot vertier der wol, de prijs van dat voorwerp van 5 f. tot 8 f. her pond vermeerdert, en die der lammeren dien ten gevolge van 15 f. tot f 2 : 5 f. verhoogd is, waardoor de landman in Noord-Holland en bijzonder op het eiland Texel, alwaar de fchapenteelt het voornaamfte beftaanmiddel uitmaakt, aanzienlijk ondersteund wordt.

Ja, Edel Groot Achtbare Heeren! laat ons uit dat voorbeeld de weldadige vruchten van liberaliteit tusschen de handelsrijvende natien opmerken, en wensch met mij, dat de dag fpoedig aanbreke, waarin prohibitive ftelfels, als zoo vele zwakke steunfels van eenen afnemenden handel, plaats maken voor die algemeene vrijheid, welke in de natuur gegrond, door maatschappelijke behoeften gevorderd en door het wezenlijk belang van alle volkeren gebillijkt, op aller heil, bloei en welvaart moet uitloopen.

Zoo zijn wij, Edel Groot Achtbare Heeren! genoegzaam aan het einde van dit verslag genaderd; billijk verwacht U Edel Groot Achtbaren, dat ik althans iets zeg van de nationale tentoonftelling, welke op gisteren binnen deze stad geopend is; zij is een herhaald bewijs van 's Konings belangftelling in algemeene vlijt en nijverheid; zij beantwoordt volkomen aan dat weldadig doel; zij beftuit in duizende voorwerpen, duizende bewijzen, dat ons volk voor vreemde volkeren in vele opzichten niet behoeft onder te doen; zij levert alles op, wat nut, gemak, behoefte, pracht en fmaak kan vervullen; zij is, in de menigvuldige welbewerkte voorwerpen der hoofdstad, eene aangename proeve, dat handel en industrie zich niet verdringen, maar veel meer hand aan hand gaan; zij geeft, door het groot aantal fabriekanten uit Holland, bewijs, dat het fabriekmatige daar niet op eene zoo lage fchaal staat, als men soms meent, en zij levert treffende proeven van de vlijt, fmaak en volkomenheid der voorwerpen, in het zuiden des Rijks vervaardigd; voorwerpen, welke, wel verre van den najver der handelaren optewekken, hun de gelegenheid geven, om derzelve gefchiktheid tot buitenlandfche verzendingen te beproeven, en even daardoor die volkswelvaart te bevorderen, welke uit den gemeenen bloei van handel en fabrieken moet geboren worden.

Met een woord, Edel Groot Achtbare Heeren! gaat en ziet, en verblijdt u met mij over zoo veel goeds, zoo veel edel ftreven naar hetzelfde doel, zoo veel koninklijke aanmoediging en een zoo nuttig onderrigt, als in dit gezegend land, zoo dikwijls en op zoo vele wijzen, aan alle bedrijvigheden des levens gegeven wordt.

Zie daar, Edel Groot Achtbare Heeren! hetgeen ik over den staat van Holland, onder vierderlei verfchillende oogpunten, meende te moeten zeggen; heb ik dit verslag te zeer uit een gezet en het geduld van deze vergadering te veel gevraagd, ik vind mijne verfchooning in het belang des onderwerps en in het blijvend nut van een jaarlijksch vergelijkend onderzoek; daarenboven, indien de werkzaamheden voor ul. vergadering al weder niet vele zijn, dan is het dubbel belangrijk, dat U Edel Groot Achtbaren van alle de belangen van Holland, tot in de geringste bijzonderheden, kennis draagt en overtuigt zijt, dat niets verzuimd wordt, wat onder menfchelijk bereik is, om den bloei, de welvaart en den roem van dit magtig gewest aan de volgende geflachten ongefchonden overtebrengen.

Wij betreuren den dood van vijf onzer medeleden; ik zelf betreure daaronder dien van eenen mij dierbaren broeder; maar dat aandenken moet onzen ijver verdubbelen, om te werken, terwijl het dag is, en met den Koning en met zoo vele braven in ons Vaderland ons te vereenigen in rusteloos ftreven naar dat groote doel, hetwelk ook onzer aller leuze is, „het heil des Vaderlands.”